

Posudek na diplomovou práci Gabriely Markovičové
Problematika překladu šivaistických stótier (Šivastótrávalí)
Praha 2012, 114 s.

V předložené práci si diplomantka klade za cíl provést terminologickou analýzu vybrané části výše uvedeného díla a přeložit ji do slovenštiny.

Své pojednání začíná úvodem do tematiky a popisem obsahu a filozofického významu kašmírského šivaismu (kap. 1, s. 10-16). Dále pokračuje v popisu náboženského směru bhakti (kap. 2, s. 17-19). Samotný překlad s rozbořem tvoří hlavní část diplomové práce (kap. 3, s. 20-102). Na konci pojednává o filozofii *pratjabhidžňá* v díle Šivastótrávalí a zdůrazňuje zajímavost tématu po obsahové, tj. filozoficko-náboženské stránce. K práci je přiložen stručný terminologický slovník.

Diplomová práce slečny Markovičové by měla přispět k vysvětlení terminologických nejasností a navrhnout nové filozofické termíny pro překlad do slovenštiny. Za tím účelem studovala dva překlady a sanskrtský komentář díla. Jde o Kšémarádžův komentář, o hindský překlad Rádžanaky Lakšmana a o anglický překlad C. R. Bailleyové. V úvodní části (s. 8) uvádí, že hodlá porovnávat uvedené texty kvůli nepřesnosti v anglickém překladu.

Záměr a deklarovaný postup zpracování je dobře zamýšlen. Je třeba zdůraznit, že jde o dost obtížný úkol, který klade velké nároky na znalosti jak zdrojového, tak i cílového jazyka a kromě toho i na znalost náboženské a filozofické problematiky a terminologie.

Autorka podává stručné informace o kašmírském šivaismu na základě studie Rághaváčáry, ale uvedený zdroj necituje, jako to činí např. v oddílu o bhakti (s. 17-19).

Moje hlavní výtka se týká samotného překladu a terminologického rozboru.

Zpracování jednotlivých stóter se skládá z transliterovaného textu stótry, překladu do slovenštiny (v hranatých závorkách) a z vysvětlivek, resp. překladu termínů, tj. celých frází, pro které občas uvádí hindské varianty podle Rádžanaky Lakšmana.

Nedostatečný je zde především postup překladu do slovenštiny, který nijak nesleduje sanskrtský text, ale má definitivní podobu. Překladatelský proces by měl být vyjádřen postupem, který zahrnuje na prvním místě doslovný překlad i s pomocným aparátem vyjadřujícím pádové a jiné morfologické vztahy v textu originálu. Teprve potom by pomocí vysvětlivek vyplynulo slovenské znění stótry. Jen místy (jako např. u stóter 1.8, 1.13, 1.16, 2.19, 4.1, 4.2) se objevuje konfrontace hindského nebo anglického překladu s překladem do slovenštiny a argumentace pro nové návrhy znění textu oproti případně nepřijatelným anglickým překladům.

Právě uvedený nedostatek se týká především terminologického rozboru. Pokud si autorka vybrala určitý počet stóter k překladu, měly to být právě ty stótry, které mohou posloužit pro rozbor obtížných filozofických termínů. Cílem této filologické práce bylo navrhnout nové slovenské termíny a případně sjednotit již stávající terminologii, která se vyskytuje v českých a slovenských překladech hinduistické literatury.

Diskuse o termínech měla být provedena na místě výskytu, tj. za každou přeloženou stótrou, namísto překladů jednotlivých sousloví a frází, které ve většině případů nemají žádnou filosofickou váhu. Terminologický slovník v příloze by pak jako souhrn diskutovaných termínů měl obsahovat i odkazy na místa výskytu v diplomové práci.

Po stránce grafické je patrna autorčina nedůslednost a místy i nedbalost. Uvádím jen některé z opakujících se chyb:

- Nedůslednost v používání velkých a malých písmen pro pojmy a názvy směrů a škol. Velkými začátečními písmeny píše nejčastěji sanskrtské termíny a názvy v populárním přepisu: Májá, Trika, Šakti, Karma-Jóga, Karma-jóga, Džňána-jóga, Manas, Buddhi atd., avšak nedůsledně. Hned vedle se objevuje: karma, jóga (s. 18). Tatáž chyba se objevuje i v odborné transliteraci: s. 8 popis filozofie *Pratyabhijñā*, pro kterou běžně používá jen malá písmena, a u slovenských termínů: Velká Mantra, Absolutno, Vedomie, individuálna Duša atd., které jinak píše malými písmeny (viz terminologický slovník v příloze).
- Nedůslednost v používání přepisu populárního a odborného, např.: s. 10. Víra, Višīṣṭādvaita vs. bhedābheda, s. 14. Svātantrjavāda, Ābhāsavāda, Śādadhva... vs. *jīva* (na s. 15) atd. Občas se vyskytují i hybridní přepisy, dokonce i v rámci téhož slova: s. 10 Pratyabhidžňāhrdayam, s. 12. Pratyabhidžña, s. 17 Ačintyabhédābhéde, atd. Není zcela jasné, podle kterého kritéria některé termíny transliteruje s použitím vědecké diakritiky, a některé („ktoré sa v práci vyskytujú častejšie“, s. 9) „prepisuje latinkou“?
- Nedůslednost v používání kurzívy: s. 12: názov systému Prtayabhijñā vs. *prtayabhijñā darśana* atd.
- Pokud jde o populární přepis, pak by se e a o měly přepisovat jako é a ó, např. jako na s. 11 Sómánanda, s. 12 Karma-jóga, Džňána-jóga, s. 20, 108 Utpaladéva, s. 15 Védánta, s. 104, Kšémarádža, nikoliv jako na s. 8, 11, 12, 47, 101, 106: Kšemarádža.
- Chybné délky: s. 8 Rághavačára, ale na s. 17 a jinde správně: Rághaváčára, s. 12 Sómanandu (místo Sómánandu) atd.
- Překlepy: s. 9 budd', s. 12 zpsôbuje, s. 13 Prakti, s. 14 zo srchovaného Šivu, s. 13 umnukhatá (místo unmukhatá), s. 18 Bhagavdgíta atd.

Ačkoliv se v diplomové práci slečny Gabriely Markovičové vyskytlo více formálních a věcných nedostatků způsobených jak nedbalostí a nedůsledností, tak i poměrně povrchním pojetím překladatelského úkolu, je patrné, že diplomantka má schopnost pracovat s původní literaturou ve dvou indických jazycích, v sanskrtu a v hindštině, a zásadně dobře definovala záměr zpracování textu a terminologie ve slovenštině. Proto práci navrhuji k obhajobě.